

Pridpiata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za politiku pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalaci.

U Četvrtak 29. Sičnja. 1874.

Broj 3.

D V I P J E S M E

Dra Andrije Torkvata Brlića, Brodjanina.

Saobćuje T. P.

I.

POZDRAV DANICI.

Ah kako mi od radosti
Srce tuče u njedrima,
Jer danica Hrvatima
Sinu opet u svjetlosti!

Neumorna ti pčelice,
Ka iz čista cvjeta samo
Čist sabiraš med ovamo
Slavijanske u košnice.

Svjetla sestra sunca jasna,
Koja častno jesi zvana,
Koja ko luč odabrana
Hrvatska si zraka krasna.

Oj Danice, ti sinula
Iz vedra si neba nami,
I s' usreznih zlatnih plami,
Tavnost crnu sad dignula!

Prva bo si ti ustala
Viek na korist domovine!
Ti si, zovuć k' slozi sine,
Bratsko pleme odkrivala!

Ti ih zoveš još i sada. —
Koga dozva, toga kriepiš,
I nad njimi nježno strepiš,
Da ostane, — a ne pada!

Slavu učiš poznavati,
Kano mati, ka nas rodi,
Iz kć drugih vas izhodi
Broj sestara umiljati!

Jaki stupe uzaimnosti! —
Svim krasotam ukrašena,
Svim uriesi uriešena, —
Puna ti si sve ljeposti!

Mnogih još kroz tečaj ljeta
Bud' nam zviezda; ter nas vodi —
Na širokom da nebrodi
Moru sama Majka sveta!

DOBRA UPRAVA JE NEPROCIENJLIVA.

Ovo bi mogo svaki čoviek uviditi najlaglje, ipak malo ima takvih : koji ako ovo i priznaju, da bi i potražili dobru upravu. Bez uprave se nevrši ni velik ni mali poso. Ona mora biti, u carevoj i u poljodilskoj obitelji, u maloj i velikoj državi, u maloju i velikoj občini.

Što se tiče državah, u nji ma se vrši uprava i bez nas, premda se i tamo ne uređiva uvijek sve onako : kako bi boljak gradjanah želio ; slabost uma, zna se uzpet tja i do kormila državnja.

Nama je jedina briga preostala da razpravljamo o upravi obiteljskoj i občinskoj. Tako mi se čini da su naši stari veoma osićeali, potreboću dobre uprave u obitelji i občini, jerbo se opominjem : da u obitelji nije uvijek vladala najstaria glava već je navadno najmudria izabrana bila, a u občini ako baš i nije bila ono najmudria glava, koja je za ovaku po vlastelinu objiležena, ipak to se nije sgadjalo : da bi se i takvih ljudi štapa birovskeg mašali, koji su svoje ime ma čime bili zakaljali. Od nekoje doba u obitelji nestao je poredak, buduć je već ranie izamro zapt. Roditelji se neuztrucavaju pred svojom diecom, već govore i čine, više puta razuzdano, nekoji put maloumno, a gdje koji put baš i ludo. Dieca svojim govorom i činom odkrivaju : da u njima nestanuje bojaz i čast, koja bi se ticala roditeljah, govore, i čine kanda u žiću nebi više bilo nikakve čodnosti, skromnosti, i ugleda. Izgleda na mnogih miestih, kanda je pristala razlika vriemena nauke, i vrline, pak se sve izjednačilo, u neotesanosti. Otac i Mati-Sin i kći — valjda se samo u tom nadmeću : koga rieči odaju veću neuljudnost, i Bogomrzkoću. Ako bi tko pazio više na naše rieči i čine nego na onaj znak : koji nam još preosto na toranu jel ga iz naših odajah, sve čestje iztiskavamo, to bi prije pomislilo : da smo oni pogani koji su se u cirkusu izkupljali, da gledaju kako će se po zubi nadražanih zvirih, ili maćom dobro platjenih krvni-

kah mrcvariti, naši bližnji, nego dasmo kršćjani i uz to još katolici.

Na toliko smo došli, da nekoji bezumni misle : da što hvale vredno izuste, kada reknu : da valja da nije taj Nazarenisam tako hrdjav, ta oni niti psuju niti krađu, niti se opijaju. Bože moj ! dakle mi katolici, natoliko smo već dospili u neznanstvu naše viere : da bi tko smio i pomisliti, da naša viera i nezadržaje nauke od sveg svieta najplemenitije koje ako bi tko točno obdržavao, taj bi se u sboru ljudih, angjelom nazvao. Dakle u nas mora da ljudi veoma grde, psuju, i proždrlosti služe, kada se Nazarenisam o tom hvali : da se to onamo ne tvori. Sliep je onaj koji nevidi i gluh koji nečuje : da je ova hvala najveća pogrda našog ponašanja, vierskog. Jel da imamo samo škramice osićeanja nabožnog, te bise od pote do glave zarumenili, zastidili, i u dnu srca se zagrozili, kada nezarenisam o tom hvalimo : da se tamo nopsuje, nekrade, nevara. Neću da se prepirem s ovakima, koji otvoreni List daju o svojoj neznanosti, već hoću samo da svoje suvjernike opozorim : da sve ono dobro ako bi što imali Nazareni, nije njihovo tećivo, već stariuska svojina naše viere katoličke, a što je njihovo rodjeno, o tom će se ljudi skoro uvierit : da u njemu nema istine ni pravde ni koristi, košto n. p. groze se crkve, pa se opet u jednoj kući izkupljaju, grde popove, pak opet svagdi inadu označenu osobu, u kojoj nešto opažavaju, što bi ga popom označivalo.

Ovo samo mimoidjuć navodim da lahkše uvide i prosti ljudi : kako je moguće da se Nasareni mogu uguzjzdit, u kućah slavenski. Čudan je stvor taj djavo pakleni. Kad čovjeka hoće da u tmine zavede, onda mu uvijek od svietlosti govori, a kad ga kani zavest u neznanost onda mu govori o sveznanosti, ovo mu je narav bila od počela. Pa da mu podje za rukom, svakom čovjeku istovjetno govori kako je govorio Evi i Adamu : da je Bog pred njima zatvorio škulu znanosti, al on će jim otvorit ; u kojoj će sve ono naučit, što bi im Bog na um stavio, al još i šta više što od Boga ni

zkvh.org.rs

kad nebi naučili, dakle sve na stranu što je božje. Pak onda nije čudo, kad dieca neidu u školu, momci i djevojke neidu na nauk, starij neslušaju pridike, da se kod kuće vrata širom otvaraju nečudorednosti, koja je posestrima nezuanosti! Ove upuštaju u sgradu obitelji izdajstvo viersko, i vode pojedine članove u naručje nevierstva tako zvanog nazarinstva. Uzrok svemu leži u neporetku obiteljskom koji pati mane neuke kućanske uprave. Kuća neima glave, ako je ima, a ona je zamračena glupostju, iiii zanjana strastju. Što da je tako, mora svaki slaven priznat : koji nije izgubio svoju glavu. Bratjo! Ako nebi ovako bilo, dali bi onda moguće bilo? da glava od kuće gleda mirnim i ravnim okom : da djece, momak, cura, djevojka, idju svakud samo ne u školu, ne na nauk, da ih mati oblači i kiti kada idju na igranku, i divano, al ih nekiti kada bi valjalo da idju gdje bi nauke primali, iz koji bi sok žića koristnog crpili. A ovo je sve zato : što u obitelji neima dobre uprave. Bje da ova nemanjka zar sluge i sluškinje nebi našli vrijeme, kada da idju u crkvu? Zar se gazda i gazdarica nebriju o tome : da i sluga i sluškinja svrše svoje poslove i u nedilju. Dakle gazda i gazdarica o svem vode brigu, samo ne o duši i srcu čeljadih svojih. Kanda se ih ovo nebi ticalo. Šta im nalaze ob ovom predlogu kršćjanska dužnost, to bi im kazali u crkvi, ako bi pridike i nauke slušali. Ja im pozornost svraćam samo na umjetnost, i čudorednost čeljadeta — pak ako ovu vole zašto ne nastoje da jih čeljade steče, tim više : jerbo neukost i nečudorednost, koja brzo zauzima svoje mjesto, silnu štetu na naša gazdi i gazdarici. Uprava obiteljska trieba da se popravlja, koju u prvom redu rukovode roditelji u drugom gazde i gazdarice. Dakle kad god o neznanosti diece, o razuzdanosti sinovah i kćerih, slugah i sluskinjah govorimo, onda nikad neuzvisivamo roditelje, nehvalimo gazde i gazdarice, već dižemo frangu, da sviet pogleda u nutarnja obitelji, i vidi nered koji se zametnio, u rukovanju zapta domaćećeg, pak upozna : gdje bi valjalo popravljat, ako bi želili, da se onaj trulež izčisti, iz obitelih, koji ih neznanostju, i nečudorednostju zakadjiva.

U svietu što god je, to sve stoji u medju sobnoj svezi, prostranijoj ili tišnjoj. U ovoj dakle stoji obćina s obitelom ; ako je indi zapt poremetjen u obitelji, nagrdjen će biti oblik i obćine jerbo ovu sačinjavaju obitelji. Ako se dakle u obiteli izgubila čast i poštenje stariih, ako je ugled propo u ponor nepokornosti, onda će mo badava tražiti ove vrline u obćini. Nered otima mah u obćinah, nepomažu nikakvi novi zakoni. Nije drugćie ni moguće da bude, premda obćina nije drugo, već spolašnji oblik nutarnjeg života, u kom je duša obitel, a obćina tielo. Sreća je neopisljiva po svaku obćinu ako ju upravlja izobrazena, učena, i trizna glava ; koja se nadahnjiva iz srea nabožnim čudorednim, i čoviekoljubovnim osićanjem. Jedna latinska poslovica veli : kako je stado takav mu je pastir. Al premda je nered zavladao obćinam tko bi smio i misliti : da bi se ovako glave pozivale, na kormilo obćinsko? Ako je tko pozornim okom pratio izbore obćinske, koji se obavljaju Svaki je mogo u svojoj okolici ono žalostno izkustvo steći : da ako se koja dobra glava u obćini pokazala pod kojom je i plemenito srce kucalo ; ovu navadno nisu obćinari birali da obćinom vlada i upravlja : već ponajviše većina glasovah izdiže takve glave u kojima ako im lice života razmatraš, nećeš naći pruge, lipote, istinitosti, i pravice, glede mislih, riećih i činah. A gdje neima ove tri vrline tamo neima mudrosti, i ljubavi. Navadno onda neidu poslovi po zakonu, već izmedju zakona. Pak ljudi pojedini, koji dolaze u doticaj s upravom obćinskom, isto tako se osićaju : ko oni putnici, koji su nesrećom sili na kola, koja nisu po kolosjeku izmirena, pa kad kući stignu svise tuže kakose iztresli, ipak na vrijeme nisu stigli kuda su kanili. Al im nitko nepomože, ako triebalo bude sutra putovati, opet će tako biti. Tko hoće da se o toj stvari osviedoči : neka si ustroji stan u jednoj obćini. Ovomu pak nije drugdje tražit uzroka : već u poremetjenom obiteljskom zaptu. Ta mis mo ljudi, i zato dosljedni u misli, govoru, i činu ; dakle, ako nemilujemo da vlada red u obiteli, kako bi ga omilovali u obćini. Ovako se dogadja, da se uprava polaže u ruke, više puta takve : koje ni ti su pouzdane niti u umjetne. Odkud sledi : da se ono dobro neiznalazi, s kojim bi se obćinari mogli ublažiti, a poklem na

svietu svašta ili napriduje, ili nazaduje, to je naravno : da ako se neiznalazi dobro da se obćinari ublažavaju, onda se mora izvaljivati zlo, s kojim se obćinari ubijaju, i to na polju duševnom, čudorednom i tvarnom.

Uprava u obćini vrši ono : što u glavi vrši mozak t. j. misli, a u grudi srce t. j. osića. Ako bi tko pojedine ljude razpitkivao, svakdi bi u odgovor primio : da vole imati dobro misli i plemenita osićanja, pak opet pomutljivaju svoje misli vinom, i osićanja strastima. Baš ko o izboru da se glava nepomutljiva, koje klevetanjem koje vinom, a osićanje nedokučljivim obećanjima, to bi se sigurno najbolja glava za upravu obćine odabrala. Ako se dakle ljudi neupravljaju dobro, oni su krivi, buduće im je vlast izbora povjerena. Nenameću im upravljatelje ko u doba neustavna ravnateljstva. Već svaki biratelj izjavlja svoju volju s onim glasom, kog pridaje. Da se ljudi više misle nego što su dosad činili, te bi i osićali onu odgovornost koju na se primaju : kad izručavaju plemenitu dužnost ustavne slobode, pak izbore obavljaju. Oni bi osićali : da onda polažu u zemlju obćinske uprave simenje iz kojeg mora proniknuti dobro ili zlo po cilu obćinu, i po njene pojedine članove, i to duševno, čudoredno, i tvarno. Svatkom dakle koji ide da glas svoj pridaje, triebalo bi razmisliti : da on ide sada sijat dobro ili zlo sime po sebe i po svoju diecu i bratju. Što ako bi razmiešljavano, onda bi uvidio : kako mu je potrebno Svetog Duha zavizvat, da mu se podieli koristan savjet, i izvjestna odljučnost ovakav izvest.

Ovo su naši stari i činili, mah su kakav veći poso kanili začeti a najviše kakav izbor upravitelja ili sudie obaviti. Al od kako se savjeti diele u vinu, i u obećanjih, koja zamrse pamet, i pomute srce od ono doba se vrše izbori, da se na njih neide iz erkve, već iz mijane pak se nada nami izpunjava latinska poslovica : kakvo stado takav pastir.

Ako bi dakle nas napala želja bolje uprave, nego što je navadno imamo, onda nam trieba prvo popraviti zapt, svaki u svojoj kući, prama svoje diece i čeljadi, a drugo o izbori savjet izkat i prosit od Duha Svetog a ne od onih trćilazah, koji ga crpo iz vinska ili rakijska ardova, pa ga raznašaju po obćini, da pomute mozak i osićanje još i razumnih i dobrovoljnih ljudih.

D O P I S I.

A l j m a š. Čovik koji mnogoputa dolazi u doticaj s ljudima, uvižba : da predsude gospoduju ne samo u nižim razredu pućanstva, već i u onima što u svitlim kućama obituju, samo što su različni pridmeti. Ako bi tko Aljmašane sudio po njihovom radu i trudu kako obradjuvaju svoja polja, mislio bi : da ovi ljudi moraju biti prosvitljeni u svih onih pitanjih ; koja se zemljodilstva doticaju. Ipak medju njimih živoći opaziš : da baš u ovom obziru imadu mnoge predsude, mimojdjne drugo, hoću samo ovom prigodom da napomenem jednu. U svom gospodarstvenom svitu je istina : daje zemljište u jednom komadu po zemljodilce prvo plodnie, drugo da je toga obradjuvanje lahkše po živinu po čovika, pa u svaćem jeftinie, nego ono : što je razkomadano, i to devet puta. O toj istini već u gospodarstvenih krugovih i nevodise nikakva prepirka. Jel to svatko za istinu smatra. No aljmaški poljodilci nemogu se ovima uraćunati, jel oni misle : da je bolje obradjuvat razkomadano, no ujedinjeno zemljište ; razloge niti hoće da poslušaju, niti se o njima razmisljavaju. Oni vele naš hatar nije jednak, dakle ako bi i htili, nismo kadri zemljišta u jednom komadu izdati. Oni to neopažavaju : da je taj hatar i sad nejednak, i da ima ljudi kojima je zemljište i sada na svih stranah na hrdjavih misti dopalo. Ipak nitko nemisli da je to nepravda, vele tako je sobom koeka donela. Uz ovo to hrdjavie zemljište u sadanjem položaju nemožem uporabiti po njegovoj naravi, da što više proizvedem ; buduće sam prinudjen u društvu to sijati, što moj komšia sije ; doćim bi u drugom položaju, ako bi se na priliku zemlja na novo dielila i komadi ujedinili, prvo onom tko bolje dobie manje, a tko lošie onom bi se više dalo ; pa bi svaki i pravim gospodarom postao svojih ornicalh, i to po svojoj uvidjavnosti uporabio. Po čemu bi se ono : što se čini nejednako izjednaćilo, i dioba postala pravoduom. Što aljmašini tu i

stinu neuidjaju tomu nije drugdje uzroka tražiti, već jedno jedino u presudi. Koja uvidjavnost zamrači. Rodoljub.

PAGANINIJEV DRVENJAK.

Ponašio : St. K.

Jednoga jutra unidje Louisetta kao obično u sobu, nu njezina živahnost i vedrina bijaše najednom izžeznula. Paganini, koji je upravo nješto u nekakvoj ukusnoj škatulji tražio, vidio je na prvi mah da se je djevojci nješta dogoditi moralo.

„Što Vam je danas Louisette? Vaše oči su crvene i zaplakane. Jeli Vam se štogod dogodilo?“ „Nješta strašna, gospodine Paganini!“

„Na ovom svijetu nema ništa tako strašna, česa čovjek gospodar biti nebi mogao.“

„Možebiti za Vas gospodine! Ja pako jedva mislim da —“ Paganini pogleda biedno lice djevojčino.

„Ah!“ reče sveudilj ju motreć, „Ja ću pogoditi — može biti je kakva ljubovna stvar, zar ne?“

Mjesto odgovora zarumeni Louisetta do ušiu što je Paganiniju više nego jestan odgovor bio.

„Hodite amo Louisette, to mi Vašu nevolju iskreno pripovijedajte. Možebiti Vam mogu pomoći.“

Krajem njenog bielog opruga otare si suze s'očiu, koje su joj niz lice kapati počele.

„Ej diete moje!“ opet upita Paganini, „po svoj prilici da je stara stvar : nedržano obećanje ili nevjera. Jeli tako?“

„Siromašni Hinko!“ jecaše Louisetta. „Istina je da me je ostavio, ali tomu nije on kriv — kukavac.“

„Nije on kriv? Kako to?“

„Hinko je upravo navršio 21. godinu i morado na novčenje. Potego je nesretan broj te ga za vojuika uzmu. Sada je mnogo milja odavde u posadi u Lillu; Bog zna kad će se opet te strašne službe riešiti. — Zar to nije moj gospodine dosta gorka tuga i nevolja za me siromašnu djevojku?“

„Pa zar nemožete zamjenika dobiti?“ Louisetta se radi ovih dvoličnih rieči gorko nasnješi.

„Vi se još samnom siromašnim djevojčetom šalite.“ reče ona. — „Odakle meni toliko novaca, da zamjenika dobijem?“

„Koliko zahtieva obično takav zamjenik?“

„Ciena se mienja,“ odvrti Louisetta, „po tom dali će skoro kakav rat nastati ili ne. Ovo godine neće sigurno nijedan radi predstojećega rata sa Algierom htjeti za manje od 1500 franaka *) u zamjenu stupiti.“

„Ako se stvar samo tako ima,“ reče Paganini primiv ruku djevojčinu, „tada si otrišite suze. Ja ću Vam na kakvigođ način 1500 franaka pribaviti; vjerujte mi, da ću gledati kako se to najbolje učiniti dade.“

Rekav to uzme svoj bilježnik te napiše unj nekoliko rieči.

Medjutim prodju poslednji jesenski dani te se zima stado primicati.

Početkom prosinca bijaše Paganini već u toliko ozdravio, da je nakanio uskoro opet u sviet se povratiti, nu liečnik njegov mu tega još nedozvoli.

„Nesmiemo dobroga uspjeha, koga smo dosada postigli,“ reče on „opet lahkoumno pokvariti. Ja bi svakako želio, da do sljedećega proljeća u toj samoći ostanete.“

„Ako g. liečniče drugačije biti nemože,“ odvrti Paganini, „tada se moram vašoj želji pokoriti.“

Život Paganinijev bijaše opet tako jednostavan kao i prije; stanovnici Ville Lutecijanske ga kao ni prije nezanimahu; mjesto njihovoga društva našao je odštetu u zabavi sa Louisetom, koja mu je sveudilj svagdanje novosti pripoviedala.

Na 1500 franaka, koje joj je obećao nije zaboravio; naprotiv je bio odlučio, da će svoju osnovu izvršiti, čim mu to liečnik dopustio bude.

Približavao se medjutim Božić, na koji se staro; mlado raduje. Činilo se je da u Villi na to doba ni nepaze. Dočim su se vani mnogi za tu veselu svečanost svakovrstnim načinom pripravljali nije u Villi iste nitko ni spomenuo. One stare četi-

*) Franak je francozki novac u vriednosti od 40 novć. a. v.

ri blebetuše zanimale se i zabavljale još uvijek sa istom stvari pri kavi i pri igri kao i onda, kada smo je tek poznavati učili.

Po čitavoj skoro Francezkoj razprostranjen je liepi njeki božični običaj, na koji se sva djeca veoma raduju. Na badnkja naime se u prisutnosti čitave obitelji prije nego što se ide spavati metne u dimjak drvenjak kao što se svuda u Francezkoj na ladanju nosi. Kada onda već svi u krevet legnu i već u tvrdom snu leže, tada dolaze — tako misle mala djeca — kroz dimnjak dobre vile te donesu svakovrstan sladiš, pa ga postave u drvenjak. — Djeca nespavaju tu noć tako mirno kao obično. Čim pako zora pukne već su na noguh te bosonogi dolete k' dimnjaku da vide što su dobili.

Bio je tucin dan. *) U Villi Lutecijanskoj sjedile su one 4 nerazdijelive osobe oko stola pri kavi. Živahni razgovor o starom božičnom običaju sa drvenjakom je njihov jezik u neprestanom gibanju uzdržao. — Te četiri zastupnice starog dobrog vremena tužilo su se što taj liepi običaj malo po malo iščezava. Najednom im postane razgovor sve tišjim, očevidno bijahu zametnule splotku, jer sa zlobnim posmjehom šaptahu medjusobuo te odmah pretaše govoriti čim bi se tkogod približio.

„Josteli Vi pako i sasma sigurni, da je sve za tu večer priredjeno?“ upita jedna krezubica.

„Nemajte brige! Najštovanija moja. Nemojte se samo smesti. Ja sam za svoju stvar sigurna,“ odvrti glava urotnika.

Taj dan prodje kao i ostali mirno i dugočasno. Posle večere sjedne Paganini kao obično u svoj omiljeni već kut u zabavalištu, pred njim bijaše čašica kave, on sam pako bijaše čitanjem njeko knjige zabavljen. One 4 gospoje kartale su se kao obično. Najednom se začuju na hodniku težki neobični koraci; ujedno se začuje i tudji njeki glas. — Kao munjom ošinite pretaše one 4 gospoje začasak sa igrom i napnu valjano uši. Paganini pako mirno sjedi u svom kutu, te kako se vidi ni nečuje ni nevidi što se oko njega sgadja.

„Nijeli tkogod napolju koga zvao?“ upita jedna od stola.

Louisetta izadje napolje da vidi što je, al se odmah natrag povrti. „Dopustite, moje gospodje,“ reče čedno k'stolu pristupiv, „listonoša je vani sa velikom škatuljom, koja na Villu spada; sada pako neznamo pravo, što ćemo šnjom početi jer.“

„Kako to; na koga je naslov upravljen?“

„Naslov je tako zločesto pisan, da ga nitko pročitati nemože!“

„To nije vjerojatno! Najbolje će biti, ako ju unutra donesti date.“

Louisetta izide van, te u sljedećem trenutku donese listonoša tu tajnu škatulju. Pri svieći se je vidilo da je dosta velika i dobro zatvorena. Na njoj stajalo je gore velikimi slovi. Umoljava se za veliku opreznost. — Odmah pod tim se je moglo manjim slovi čitati. Gospodinu Nikoli Paganiniju.

„Kako možete reći Louisette da je naslov zločesto pisan,“ reče jedna od ovih ženskih izkušavateljica, „ta sasma razgovetno se može čitati, bolje biti nemože. Škatulja ta ide našem glasovitomu umjetniku.“

Paganini se nije ni sada još upozorio na taj događaj sa škatuljom; knjiga ga je sasma od okolice odtrgla, to mu nije dala vremena da brbljanje onih gospoja posluša.

Tada ga trgne poznati glas Louisetin : „Gosp. Paganini, nadašla je njeka škatulja za Vas.“

„Škatulja, — kakva škatulja?“ „Ona škatulja, koju je listonoša baš sada doneo i koju su gospoje odmah kao vašu spoznale.“

„Ja zaista nisam ništa čuo. Dajte da vidim, što je to.“

On posrče svoju kavu te pristupi zatim listonoši, koji je kao straža nuz škatulju stajao.

„Odakle vi tu škatulju nosite?“ upita ga Paganini.

„Sa pošte. Više neznam osim da se kazalo da dolazi od Orleansa ili Lyoua.“

„To je ipak čudnovato,“ odvrti Paganini, „ja nisam ondje poznat. Tko mi je to samo mogo poslati?“

*) Tucin dan jest dan prije badnjaka i zove se zato tucin dan, što se obično orasi, mak, i ine miredije za božić ne kolače na taj dan tucaju i pripravljaju.

„To je za ovaj slučaj svejedno,“ reče Louissetta krotko. „Škatulja je na Vas upravljena, dakle je Vaša. — Vi ćete ju primiti zar ne?“

„Dakako Louissetto, te ćemo odmah vidjeti, što je u njoj.“ Paganini nagradi listonošu pa ga otpusti. (Sliedi.)

NOVINSKI GLASI.

— **Nji. Veličanstvo** Prisvietla kraljica srično se povratila iz Münhena u Beč i ondud došla u Budim.

— **Ljudi kažu**: da je pametna rieč zlata vrijedna. E dakle nebojmo se, ta skro će se dukati napunit naša državna blagajna; jerbo 21. po saboru izabrani, kao najmudrii drže od rifa duge govore. Ipak nama, se čini da će nji 21 teško ono odmsrit, što su njih 400 zamrsili. Što mnogi pogriše to naravno jedan popravlja.

— **Neki magj. Listovi** se uzmuvali kako je puko glas: da će se u Hrvatskoj ukinit Župani. Velika pristranost pomutila im razum pak nisu kadri bezstrastno stvar, razmatrat. Župani nemaju mjesta u sadanjem, županijskom magistratu. Oni su zaostali u Spomenik bivšeg sustava. Al kako se vidi oni listovi nezanimaju se toliko za instituciju, ko za osobe. A to bi vrlo žalostno stanje bilo: ako bi se hrvatsko bratinstvo ne u narodu korenilo, već u ono nekoliko unionista. A to je baš smiešno ako nam je tru u oku: što se izmjenjiva činovništvo državno županijsko i varoško, čovjek trieba da se misli sebi i od sebe. 1861 i 1867 godine smo u velikom to činili, što danas čine Hrvati u malom. A što je jednom pravo netrieba da bude drugom nedrago. Znamenito je u našem dobu: da govorimo o demokraciji i ustavnosti, al neznamo biti ni demokrate ni ustavni. Eno nam dokaza u Pančevu.

— **Čudna je domovina** ova naša ugarska, obća je tužba, da se zakoni nepoštuju. Nikidan se usudio njeki bilježnik građansku ženitbu udomit, a sad pišu: da je neki G. Parkas židov komaromske županije liečnik građanski se oženio s gospoicom Bertom Molnar. To znamo da se ova kuga još nije u zakon uvukla, ipak koliko ih ima, što se na djubrištu vienčavaju, i žive na obću sablazan i narušenje javna morala, pa koji se kraljevski Fiskal pomakao: da obrani zakonu poštovanje? Pustite samo čovika da učetka sviest, pa onda možete kovat zskona, koliko vas je god volja, sigurni možete spavati, da ih nitko neće poštitvat.

— **Bismark** krvni zlotvor katolikah, rada bi imo: da se ovi progone u svem svijetu; sad se u Carigradu poprietio: da nesmiu francesom ugadjati, i katolikom prijateljiti.

— **Nedavno** su nemci priobčili jednu papalsku bulu, u kojoj tobože naputjiva sveti otac kardinale, šta da čine u slučaju Njegove smrti, ako bi se sloboda papalskog izbora pričila u Rimu, odtud je dokazivano: da je ova bila puka izmiesljetina, s kom su švabi nakasali; ipak Taliansko ministarstvo je polititilo vlade obznaniti: da će se kardinalom sva sloboda o izboru u Rimu ne samo osigurati već i obraniti.

— **Bečkim** ustavovjernim nije na ruku: što su česki zastupnički izbori po volji staročeha svi van jednog izpali.

— **G. Bismarck** zato onako ljuto odgovara G. Mallinekrodtu, što mu je smio na oči baciti: da je lievu stranu Rajne Napoleonu nudio, jerbo mu neidje u glavu kako je moguće: da su uz sve novčane trudnje ipak 83 viornih katolikah ubrani u niemački carski Sabor. Znamenito je što ga je u obranu uzeo samo židov Laskor.

— **Franceski** novinari iztaknjinaju, na kolikoje plemenitiji državnik bio Napoleon, budući 1859, nije htio da uporabi ponudjenu magjarsku legiu: No Bismarck, koji je 1866 godine ovaku poslao u gornju ugarsku, da pokuša ustanak.

— **Magjarska Politika**, donosi glas: da je njeki obratjeni Hindu začeo novu sliedbu, kršćjansku, pa da ove sliednici žive zeljom, poput prvih kršćjanih i bolesti lieče, samo molitvom. Magj. Pol. nezna: da su prvi kršćjani živili ko i drugi ljudi, već da je bilo pustinjakah koji su se voćom i zeljom izdržavali.

— **U Gloucesteru** (anglia) 12 ovog njeseca trojica su uslied zakonite odsude pogubljeni, kojom prigodom žalostnu ulogu krvnika, primio je na se njeki liečnik Anderson. Ti inglezii veoma moraju biti smionii ljudi, kada svoju bolest poviere ovakom liečniku.

— **U Beču** se skoro jedna stardia dieva potrudila, u državni ured pa zapita činovnika: dali je ovo mjesto, gdje se obavljja podmorana ženitba, za isto voli činovnik. E kako je tako reče dieva; molim da me takim vienčate. Na što kad zapita činovnik, gdje je dakle djuvegija, odgovori dieva. Ta ako je ovde podmorana ženitba trieba da mi djuvegiju nabavite.

— **U eislahtanii** ih su nabrojili samo 100 ovećih dioničarski društva, što neće izplatiti kamatu na mjesec Siećan uročeanu. Obća vjeresia, mora da sve dublje pada.

— **Ruski** proračun 1874 godine računa dohodak na 540 a izhodak na 537 miliuna rubela dakle višak od 3 miliuna.

KNJIŽEVNOST.

Djela neumrlog pjesnika Petra Preradovića, skorim će se dotiskati u Zagrebu, i predbrojnikom uz poštansko pouzetje razslati, ciena će biti jednom iztisku brošuranu 5 fr. tvrdo vezanu 5 fr. 70 a. sjajno vezanu 6 fr. 30 n. odbor za izdavanje onih djela sastavljeni, toplo

preporuča ova djela svem narodu slavenskom. Bog dao pa ni jedan mogućii rodoljub neizostao. Ta predbrojnici ima će zaslugi kod naroda, budući pomažu kizdavanju djela što će nam obraz osvietlati, i kod tudjina; a imaćo zaslugi prid Bogom; budući će ovećati narodnu pomoć, koja se spremlja da se siročad slavnog pokojnika otrnu nevolji.

Kalićove Propoviedi, djelo broji 624 stran. proda je se za 1 fr. 60 n. u Dubrovniku (Ragusa) u Pretnerovoj tiskarnici. Kod sbara duh. mladeži zagrebačke u Sjemeništu mogu se dobit sliedeće knjižice: I s u s p r i j a t e l j m a l e n i h t v r . v e z 28 n o v . s z l a t o r e z a m 42 n e . T u d j i n k a t v r . v e z . 23 n e . n . z l a t o r e z 37 n e . B o ž i d a r 23 n e . 40 n e . P u s t i n j a č e k a Š p i l j a , 23 n e . 37 n e . G e n o v e v a 26 n e . 35 n e . J a g o d i c o 33 n e . 37 n e . D u b r a v k a 30 n e . 42 n e .

Vienac zabavni List izlazi sa slikam, šteta ako ga neima svaki mladić, i liepoticia na svojem stolu, ciena mu je na godinu 7 fr. polgodino 3 fr. 50 n e .

U Pančevu kod Bratja Jovanovića mogu se kupiti. Kratak prirodopis za gradj. više djevojačke učione 244 bojadicane i 37 crnih slikih liepovezan 2 fr. bez slika broširan 80 n e . N a p u t a k k a k o s e s a d i d r v e ć e 11 n e . M a l a G o s p o d a r i c a z a d j e v o j a č i c e k o j e ž e l o b i t i , d o b r e g a z d a r i c e F r . K l a i ć 24 n e . S l i e d i .

G A Z D A L U K .

Što vrijedi jedno tiče gniezdo? Muhavica (tica pjenica) hranila je sebe i petero svojih tičićah. Svako je trebalo na dan 50 raznih gusenica, dakle skupa 250 komadah dnevice. Hranile se u gnjezdu 30 danah, te dok su mogle letiti trebale su 7500 gusenica. Svaka pako gusenica poždere toliko na dan od lišća, i stabalna cvietia, koliko je sama težka. Razmierno pako treba i gusenica 30 danah dok budne velika. Te ako pojedje na dan samo jedan cvat (cvietak voćke), u trideset danah pojedje ih 30. Tako jedno muhaviciño gniezdo spasi od gusenica 215.000 cvietakah uzmemoli pako da po djevoja gusenica i 10—30 cvietakah proždire na dan, onda se jedva daje opisati kvar, što ga takva neman nanese voćki! Koliko dakle vrijedi jedno tiče gniezdo!

Kako ćeš zapriećiti, da krmača nepojede odojčeta? Često se događja nesamo kod kujah da podivljačene izgrizu, razdru i proždru štenad, već i kod krmačah, da razčeše i proždru prasid svoju. Takove mahnite dojnice krmače nabanjaju i na hranitelje svoje. Prieti li jim se čovjek, uztegnu mlazivo (mlieko) i odojčad mora da pogine. Te neholi li ih vime, a nedadu prasidi do sebe, pomiešaj kamforovice (kamforove žeste iliti spiritusa) jednu žličicu (kašičicu) za čaj (the) punu sa pet kapih driemkove (opiumove) tinkture (maka) i to salij krmači u jedno uho. Na stranu zaljevna uha leći će krmača; mirovat će više satih i pustit odojčeta k sisama. A s vremenom okanit će se svake pakosti. Sredstvo je ovo jednostavno, a neškodljivo, pa zato svakomu svinjaru priporučivo. Blaž.

O G L A S .

Pretplatni poziv na „DOMIŠLJANA“ list za šalu, satiru i zabavu Izdaje i uređuje Nikola Nikšić u Beogradu i zlazi 1, 10, 20 na celom tabaku Cena je na godinu 5 ft. po godine 2 ft. 50, četvrt 1 ft. 20. Pretplata se šalje knjižari Velimira Valožića, u Beogradu.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 24. Siećnj. Žito ban. 81 fn. 7 f. 40—55 n. 86 fn. 8 fr. 10. nov. tisans. 81 fn. 7 fr. 50—65 n. 86 fn. 8 fr. 15—25 nov. Pestan. 81 fn. 7 fr. 45—50 n. 86 fn. 8 fr. 10—20. Stolnobiogr. 81 fn. 7 fr. 65—70 n. 86 fn. 8 fr. 20—30 n. — Raž 80 fn. 5 fr. 50—60 n. — Jećam. 72 fn. 3 fr. 75—90 n. Zob 50 fn. 2 fr. 7—12 n. carin. mž.

Novac. dukat 5 fr. 36—38 n. Srebro na 100 fr. 7 fr. 75 nov.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 23-og Sieć. : 3' 8" nad 0. opada.

Požun 23-og Sieć. : 4' 0" nad 0. „

Vrieme mrzlo sa sniegom.

Poruče uredništva.

Monoštorsegh. G. L. K. Nije potrebno ime znati, dosta je samo ovako naslov napisati n. p. Slavnom uredništvu Viena u Zagrebu. Ako svakid samo umetnete novina ime i mišto to će ih pismo naći u Zagrebu u Novom-Sadu, a k Nasoj Slogi, budie nam taliani nisu baš veliki prijatelji, možete nadometnit u Trstu Via Nuova No. 4-o plano I.